

Danske og norske politikere og royaliteter citeres fx igennem de tyske diplomatiske og militære indberetninger til Berlin. Disse indberetninger tjente, som vi ved fra mange eksempler, ofte til at få indberetteren til »at se godt ud« i Berlin.

Alt i alt formidler bogen i kortfattet form præcis viden om de tyske strategiske overvejelser i Anden Verdenskrigs første fase og om den operative udførelse af selve besættelsen. Bogens begrænsning vil sandsynligvis forekomme de fleste historisk interesserede at være, at forfatterens erkendelsesinteresse er så decideret militær, at bredere historiske og politiske problemstillinger synes at blive stedmoderligt behandlet.

Niels Wium Olesen

Ib Nordby: *Sablen og den bløde hat. De danske skytte-, gymnastik- og idrætsforeningers forhold 1940-45 med et indledende historisk tilbageblik.* (Odense Universitetsforlag, 1995). 473 s., 250 kr.

Bogen er dels et stykke forenings-, dels et stykke besættelsestidshistorie.

Det første aspekt rummes i det lange tilbageblik fra skytteforeningernes start 1861 til besættelsen i 1940, hvis pointe er, at skønt værneviljen udgik af foreningens formålsparagraf som en indrømmelse til mellemkrigstidens pacifistiske strømninger, vedblev den at præge ledelsens tankegang, så den uden større problemer kunne bringes på plads igen i 1941. Navnlige den finske vinterkrig fremhæves som anledning til, at denne strømning blussede op igen.

Under besættelsen placerede DDSG&I sig i en politisk uklar position, da landsledelsen i 1940 afslog at tilslutte sig paraplyorganisationen Dansk Ungdomssamvirke, der var domineret af de samarbejdende partiers ungdomsforbund. Det var begrundet

med, at den ikke havde forsvarsvilje på programmet, men rummede ikke nogen afstandtagen fra regeringens politik, hvilket også havde været besynderligt, da formanden Arnth-Jensen var folketingsmand for partiet Venstre.

Gennem en detaljeret undersøgelse sættes spørgsmålstegn ved, om foreningen havde så stor en betydning for rekrutteringen til den organiserede modstandsbevægelse, som den selv på grundlag af indberetninger fra lokalforeningerne hævdede i 1945, og det fremhæves, at medlemsskabet af DDSG&I ikke i sig selv var noget incitament til modstand. Foreningen førte en forsigtig kurs, advarede mod uro i august 1943 og afslog at skrive under på ungdomsamvirkets protest mod jødeaktionen i oktober. Alligevel – det er vanskeligt at måle – er det et spørgsmål, om foreningen ikke netop er interessant som et ideologisk forum, hvori vi kan følge det opgør med neutralitets- og afrustningspolitikken, der blev modstandens essens.

Henning Poulsen

Erik Thostrup Jacobsen (udg.): *...Gør jer Pligt – Gør jert Værk. John Christmas Møllers dagbøger 1941-45.* (Selskabet for Udgivelse af Kilder til Dansk Historie, 1995). 520 s., 275 kr.

Det er et stort stykke arbejde, som udgiveren har lagt for dagen ved denne kildeudgivelse. Værket indeholder transskriberingen af John Christmas Møllers langt fra letlæste dagbøger suppleret med en række dokumenter fra Christmas Møllers arkiv på Rigsarkivet, Stockholmsarkivet og det svenske udenrigsministeriums arkiv. Det hele er forsynet med et omfattende noteapparat og personregister og tillige rigt illustreret og smukt indbundet.